

Lausunto vuoden 2023 arviointikertomuksessa olleista havainnoista

Khall § 168 16.09.2024

122/00.03.01/2024

Valmistelija

Kunnanjohtaja Lauri Laajala, puh. 0400 517 380 tai lauri.laajala@perho.com.

Talous- ja hallintojohtaja Terhi Paananen, puh. 040 183 3165 tai terhi.paananen@perho.com

Valtuusto on käsitellyt 17.6.2024 § 28:ssa tarkastuslautakunnan laatiman arviointikertomuksen vuodelta 2023. Valtuusto on pyytänyt kunnanhallitukselta lausuntoa arviointikertomuksessa olleista havainnoista lokakuun 2024 loppuun mennessä.

Strategiset tavoitteet

Tarkastuslautakunta esittää, että kunta lisäisi yhteistyötä naapurikuntien välillä.

Suosittelee toimenpidesuunnitelman laatimista ja aikatauluttamista strategisten tavoitteiden toteuttamiseen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota ympäristön siisteyteen ja suosittelee ympäristölautakuntaa huolehtimaan, että kaikki asutut asuinkiinteistöt ovat järjestetyn jätehuollon piirissä.

Kunnanhallituksen lausunto:

Perhon kunnassa tehdään tällä hetkellä laajasti yhteistyötä monella eri toimialueella. Esimerkiksi taloushallinnon ohjelmistot ja palvelinratkaisut tehdään yhteistyössä hakavepe- verkoston kuntien kanssa. Sivistys- ja hyvinvointialueella on useita eri hankkeita yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Kunta tekee laajasti yhteistyötä elinkeino- ja aluekehittämishankkeissa maakunnallisesti sekä myös maakuntarajat ylittäen. Liitteenä hankkeluettelo.

Kehityskohteenä on, että hankkeet, joissa ollaan mukana raportoitaisiin esimerkiksi osavuosikatsauksen yhteydessä.

Kirjastoyhteistyössä kuulumme Eepos-kirjastoon, ja lisäksi kansalaisopiston palvelut järjestetään yhteistyössä alueellisesti.

Kuntien toiminnan järjestämisen kannalta on tärkeää tehdä yhteistyötä. Yhteistyön mahdollisuuksia on kartoitettu eri toiminnoissa säännöllisesti, mutta aina kaikki yhteistyömahdollisuudet ei konkretisoidu käytännön toiminnaksi. Syyt ovat moninaiset, eikä yksittäinen kunta pysty aina vaikuttamaan siihen, että toteutuuko yhteistyö.

Tulevaisuudessa yhteistyön laajentumismahdollisuuksia tulee selvittää esimerkiksi toisen asteen koulutuksessa, kunnallisinfrassa ja myös rakennustarkastuksen ja ympäristönsuojelun osalta.

Kuntastrategian toimenpideohjelma sisältyy talousarvioon, toimialueiden tavoitteisiin. Tavoitteiden asettamista tulee kehittää jatkuvasti ja niiden käytäntöönvieminen on myös kehityskohtena.

Järjestetty jätehuolto on Perhon kunnan osalta Järviseudun jätelautakunnan alaista toimintaa. Jätelautakunta vastaa ja päättää toimialueellaan asioista, jotka jätelain (646/2011) mukaan on säädetty kunnan hoidettavaksi. Jätelautakunnalle kuuluvia tehtäviä ovat muiden muassa päätökset jätteiden keräyspaikoista, jätteenkuljetuksista, kunnan jätehuoltomääräyksistä ja kunnallisen jätetaksan hyväksymisestä. Lisäksi lautakunta ylläpitää kiinteistökohtaista jätteenkuljetusrekisteriä ja kiinteistökohtaista kompostirekisteriä.

Ympäristölautakunnan alaisuuteen puolestaan kuuluu jätehuollon ja siisteyden valvonta. Jätelautakunnalta tullut ympäristövalvontaan lista liittymättömistä kiinteistöistä. Lista on käyty läpi ja listalla olleet ovat liittyneet jätehuoltoon.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunta

Kunnan kokonaislainamäärä on kasvanut tilikaudella 2023. Tulevien investointien myötä lainamäärä tulee kasvamaan. Tarkastuslautakunta on huolestunut kunnan kasvavasta lainamäärästä asukasmäärän vähentyessä ja korkotason kasvaessa.

Onko ulkoistettu taloushallinto tuonut säästöjä?

Tarkastuslautakunnan mielestä, myös muilla kuin sivistystoimen toimialalla, hankkeista saadut tulot tulisi esittää.

Kunnanhallituksen lausunto:

Kokonaislainamäärä on kasvanut viime valtuustokausien aikana voimakkaiden investointiohjelmien vuoksi. Lainamäärän kasvu ja siitä aiheutuvat kasvaneet kulut on jatkuvassa seurannassa. Lainat on pyritty kiinnittämään kokonaisedullisimpiin ratkaisuihin, yleensä kiinteäkorkoisiin lainoihin ja myös laina-aikaa on lyhennetty juuri korkomarkkinoiden lähitulevaisuuden muutosten vuoksi. Jotta kasvavat lainanhoitokulut ja lainamäärä eivät rasittaisi liikaa kunnan taloutta, on päädytty purkamaan sijoitussalkkua. Jatkossa on myös syytä miettiä omaisuuden myyntiä lainakannan hallinnassa. Kuntakonsernin kokonaisvelkamäärä on kuitenkin alueellisesti verrattuna kohtuullisella tasolla.

Taloushallinnon ulkoistamisen tavoitteena oli toiminnan turvaaminen. Lähtökohdana ulkoistuksessa ei ollut euromääräiset säästöt vaan toiminnan uudelleen järjestely ja riskien hallinta. Pienessä kunnassa on käytännössä yhdelle kirjanpitäjälle työtä. Kun jokin toiminto on yhden henkilön varassa, tekee se organisaatiosta haavoittuvan ja toimintaan sisältyy riskejä. Riskit liittyvät erityisesti työn tekemisen järjestelyihin ja tämän lisäksi vaaralliset työyhdistelmät korostuvat. Euromääräisesti tarkasteltuna kirjanpidon sekä myynti- ja ostoreskontran kulut ovat alhaisemmat kuin yhden taloushallinnon ammattilaisen palkkakulut sivukuluineen. Kokonaisuutena ulkoistaminen on tapahtunut neljän viime vuoden aikana talous- ja henkilöstöhallinnon osalta, jolloin kunnan henkilöstössä on säästetty kaksi henkilötyövuotta.

Sivistyslautakunta

Tarkastuslautakunta suosittelee älypuhelinien käytön kieltämisen selvittämistä koulupäivän aikana.

Tarkastuslautakunnan mielestä ammatillisen koulutuksen järjestämiseen tulisi hakea uusia yhteistyökumppaneita.

Kunnanhallituksen lausunto:

Älypuhelinien käyttö

Opetushallitus kertoo koulussa älylaitteiden käytöstä koulussa seuraavaa: mobiililaitteita käytetään monipuolisesti osana opetusta. Laitteiden käytön harjoittelu on opetussuunnitelmien mukaista opetusta, ja oppilaalla on oikeus digitaaliseen osaamiseen. Opetuksessa varmistetaan, että jokainen oppilas saa riittävän digiosaamisen toimiakseen yhteiskunnassa, ja siihen kuuluu digilaitteiden ja sovellusten hallinta. Digitaalinen media ja erityisesti sosiaalinen media ovat lasten ja nuorten keskeinen yhteydenpidon, tiedonsaannin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen väline. On tärkeää turvata lapsille ja nuorille osallistumisen mahdollisuudet yhdenvertaisesti riippumatta esimerkiksi vammaisuudesta tai sosioekonomisesta asemasta. Toisaalta lapsia ja nuoria on suojeltava erilaisilta verkkopalvelujen mukanaan tuomilta ongelmilta ja hyväksikäytöltä ja minimoida niihin liittyviä riskejä. Mobiililaitteiden käytössä ja verkkomaailmassa toimimisessa onkin kyse tasapainottelusta lapsen osallisuuden ja suojelun välillä. Yksi digiosaamisen alue, jota koulussa harjoitellaan, on palvelujen turvallinen ja vastuullinen käyttö.

Opetushallituksen linjauksen mukaan lähtökohtana on, että opetuksessa käytetään koulun laitteita, mutta halutessaan oppilas voi käyttää omaa laitetta osana opetusta, jos näin on sovittu oppilaan huoltajan kanssa. 15 vuotta täyttänyt oppilas voi päättää itse, ottaako oman mobiililaitteensa kouluun ja käyttääkö sitä opetuksessa. Perusopetus on maksutonta ja koulu tarjoaa koulussa tarvittavat laitteet. Koulun järjestyssäännöissä ei voida kokonaan kieltää mobiililaitteiden tuomista kouluun, mutta järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä opetuksen aikana. Oppitunnilla voidaan sallia opetukseen liittyvä käyttö, mutta häiritsevä käyttö voidaan kieltää järjestyssäännöissä.

Välitunneilla mobiililaitteen käyttöä ei voida täysin kieltää, mutta silloinkin häiritsevään käyttöön koulun tulee puuttua. Jos koulu rajoittaa mobiililaitteen käyttöä välitunnilla, sen tulee huolehtia, että oppilaalla on mahdollisuus ottaa yhteys esimerkiksi huoltajiinsa kiireellisessä asiassa.

Koulussa on tärkeä olla käytössä käytännöt, jotka mahdollistavat keskittymisrauhan oppitunnilla ja riittävästi aikaa ilman mobiililaitteita koulupäivän aikana. Lapset tarvitsevat välitunneilla aikaa sosiaaliselle vuorovaikutukselle ja liikunnalle.

Kunnanhallitus ohjeistaa sivistyshallintoa, että koulujen järjestyssäännöissä huomioidaan riittävästi mobiililaitteiden turvallinen käyttö. Häiritsevä käytös tulee kieltää järjestyssäännöissä. Lisäksi koulujen tulee huomioida hyvät käytänteet koulupäivien aikana mobiililaitteevapaa aika niin oppitunneilla kuin myös välitunneilla. Koulujen tulee huomioida eduskunnan oikeusasiamiehen

rakaisu vuodelta 2020, joka liittyy kännyköiden poiskeräämiseen. Ratkaisu kiinnittää huomiota perusopetuslain noudattamiseen.

Ammatillisen koulutuksen yhteistyökumppanit

Ammatillisen koulutuksen osalta Perhon kunta on yhteistyökumppani Kpedun verkostossa. Kunnalla on yhteinen seurantaryhmä Kpedun kanssa, jossa seurataan säännöllisesti erityisesti ammatillisen koulutuksen kehittymistä. Samassa työryhmässä keskustellaan myös lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistyöstä.

Maakunnan tasolla sivistysjohtajat tapaavat säännöllisesti keskustelemaan koulutuksen yhteistyöstä, ja tästä on syntynyt eri hankkeita koulujen- ja koulutuksen kehittämiseen.

Hyvinvointilautakunta

Tarkastuslautakunta suosittelee kirjastolle markkinointia Eepos-kirjastosta, jota kautta voi lainata kirjoja myös muilta yhteistyökirjastoista.

Kunnanhallituksen lausunto:

Viestintää tulee kehittää jatkuvasti myös kirjaston osalta. Perhon omatoimikirjasto on ollut käytössä maaliskuusta 2023 asti. Mahdollisuus omatoimiasiointiin on lisännyt kirjaston kokonauslainausmäärää nopeasti. Omatoimikirjaston käyttöönoton jälkeen kokonauslainausmäärä on kasvanut noin 17 % ja aineistoa lainaavien asiakkaiden määrä on kasvanut 20 %. Kirjastossa käntien määrä on kasvanut 48 % vuoteen 2018 (aika ennen koronaa) verrattuna. Omatoimikirjaston käyttösopimuksen tehneitä asiakkaiden määrä on elokuussa ollut 340. Omatoimikirjasto on toiminut hyvin ja asiakkailta on tullut positiivista palautetta.

Tekninen toimi

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota viemärlaitoksen tilikauden tulokseen, joka on talousarvioita huomattavasti heikompi ja alijäämäinen. Perusmaksulla tulisi kattaa poistot.

Tarkastuslautakunta suosittelee hulevesijärjestelmän uudelleen tarkastelua ja maksun palauttamista, jolla katetaan hulevesiverkon ylläpitokulut. Tällä hetkellä hulevesiä valuu viemäriverkostoon nostaten kustannuksia.

Kunnanhallituksen lausunto:

Viemärlaitoksen alijäämäinen taloustilanne on ollut tiedossa investointivaiheessa. Perusmaksuja tarkastellaan säännöllisesti, mutta kertakorotuksena oikaisun tekeminen on haastavaa.

Henkilöstö

Tarkastuslautakunta suosittelee esittelemään työhyvinvointikyselyn tuloksia henkilöstötilinpäätöksessä.

Kiinnitetty huomioita työhyvinvointiin ja kehitetty. Hyvät henkilökuntaedut.

Sairauspoissaolot vähentyneet.

Epäasiallisen kohtelun toimintamalli on ollut yt-ryhmän valmistelussa ja väkivalta- ja uhkatilanteiden raportti on uudistettu. Tarkastuslautakunta suosittelee huomioimaan näiden seurannan henkilöstötilinpäätöksessä.

Kunnanhallituksen lausunto:

Henkilöstötilinpäätös on kehittämisen alla ja kunnanhallitus ottaa kehityssuosituksen huomioon seuraavassa henkilöstötilinpäätöksessä.

Kuntakonserni

Tarkastuslautakunta kysyy, että milloin Perhon vuokratilojen yhdistäminen yhdeksi yhtiöksi toteutetaan?

Kunnanhallituksen lausunto:

Sulautuminen toteutuu vuoden vaihteessa. Perhon Opiskelija-asunnot Oy ja Asunto Oy Perhon Paroni sulautuvat Kiinteistö Oy Perhon Kartanoon. Selvityksen alla on vielä kuinka kunnan omistusosuudet Asunto Oy Rivihiekasta ja Asunto Oy Perhonjokirannasta siirretään Perhon Kartanoon.

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus lähettää lausunnon arviointikertomuksesta valtuuston käsiteltäväksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

Toimenpiteet, otteet

valtuusto
